

kuury

2018/13

Wojciech

MEMORJAŁ DO RADY MINISTRÓW,

W A R S Z A W A .

Akcja Warmińskiego Komitetu Plebiscytowego, rozpoczęta w Warszawie i kontynuowana głównie na gruncie pozaplebiscytowym, zadowolnić nie mogła interesujących się swą dalszą przynależnością mieszkańców terytorjum plebiscytowego. Naogół stre-
szczała się ona, o ile wiemy, w interesowaniu szerokich mas społeczeństwa polskiego kwestją plebiscytową, urządzaniem wieców i reklamy, zabiegami u czynników rządowych o fundusze i t.p.

Uznajemy dodatnie strony tej pracy, ubolewamy jednak, że prócz częściowego zorganizowania agitacji na terenie plebiscytowym niczego innego nie rozpoczęto tu w kraju. Stwierdzamy z uznaniem, że Rząd Polski, jak i społeczeństwo, najlepszą żywiły wolę dla terytorjum plebiscytowego i że nie uchy-
lały się od pomocy i poparcia naszej sprawy.

Z natury rzeczy mógł jednak Rząd tylko te poczynić kroki, które, w braku doradców z terytorjów plebiscytowych, doradzali ludzie, mieniaący się znawcami dzielnic głosowaniem objętych, a doświadczeniem i pochodzeniem nic wspólnego nie mających z temi dzielnicami.

Nieszczęsne zajścia dni ostatnich wstrzymały nawet tę pracę. Informacje, dochodzące nas z Warszawy, a dotyczące kwestji plebiscytowej, wywierają na nas wrażenie, że sprawa

INSTITUTE
ARCHIVES
New York

plebiscytowa kieruje się w kierunku, który wysoce nas niepokoi. Jako znający terytorja plebiscytowe, związani z tą ziemią węzłami tysiącnymi, jako wierni Polacy z niezłomną wolą przynależenia do Macierzy Polskiej, czujemy się w obowiązku podnieść nasz głos i zwrócić się niniejszem do Rządu Polskiego z usilną prośbą, ażeby raz wreszcie pokierował sprawę plebiscytową według żądań ludności tutejszej i reprezentujących ją Rad Ludowych.

Dnia 3 grudnia b.r. odbyła się w Grudziądzu konferencja reprezentantów Rad Ludowych z terytorjum plebiscytowego z współudziałem kierownika agitacji na terytorjum, podlegającym plebiscytowi. Referat ostatniego, streszczający sprawozdania agitatorów powiatowych, złożone na konferencji z dnia 28 z.m., utwierdził nas w naszym, już oddawna powziętem mniemaniu, że nastąpić musi reorganizacja Warmińskiego Komitetu Plebiscytowego, reorganizacja, opierająca się na ludności plebiscytowej i reprezentujących ją Radach Ludowych.

Powiaty przywiślańskie (Sztum, Susz, Kwidzyn, Malbork) i Warmja (Olsztyn, Reszel) są terytorjami z ludnością mieszaną. Naogół przeważa liczebnie i gospodarczo element niemiecki. Rekrutuje on się w swej masie z rdzennych Niemców i byłych Polaków, podniemczonych przez szkołę i urzędników. Sentyment wśród tych Niemców, naogół materialistyczny, jest wyczekujący i obserwujący. Dotrzeć możemy do nich tylko hasłami gospodarczemi, albowiem tak zajścia wojenne i gospodarka obecna,

jak też przestraszające widoki gospodarki podatkowej na przyszłość nasuwają, im porównania z szczęśliwszą pod tym względem Polską. Agitując gospodarczymi argumentami wśród Niemców zdołamy przyciągnąć wielką część tychże na naszą stronę i ten samem spowodować korzystny wynik plebiscytu.

Nastroje ludności terytorjów plebiscytowych wymagają jak najsubtelniejszego traktowania tejże, znajomości stosunków i kierownictwa nawskroś obeznanego ze składem ludności. Wszelkie eksperymentowanie odbije się fatalnie. Kierownictwo plebiscytu pewną iść musi raż wytkniętą drogą, a drogi tej dopilnować mogą tylko ludzie znający stosunki, a więc pochodzący z terytorjów plebiscytowych.

W pracy w dzielnicach objętych plebiscytem obowiązywać może tylko program apolityczny, jedynie gospodarczy.

Jesteśmy przekonani, że ludzie na stanowiskach kierowniczych w plebiscycie, angażujący się partyjnie-politycznie, wniosą zatargi polityczne na teren i spaczą pracę państwowotwórczą.

Znamy Niemców, znamy Polaków tutejszych. Umieemy odróżnić tubyleczą ludność niemiecką od napływowych elementów niemieckich, urzędniczych i osiedlonych w celach germanizacyjnych. Jesteśmy ich sąsiadami, słyszymy ich żale, ich utyskiwanie, słyszymy ich obawy o przyszłość i ich argumenty i wiemy, że ludność tutejsza innym podlega rozumowaniom od np. ludności niemieckiej w Poznańskim. Polityczne i gospodarcze warunki

ki są tu odmienne. Obawiamy się, że wszelka praca, nie idąca w myśl naszych doświadczeń i spostrzeżeń sąsiedzkich, zebranych przez całe życie, praca, stosująca praktyki innych dzielnic do naszej, fatalne pociągnie za sobą skutki.

Konferencja, roztrząsając jaknajsumienniejszą sytuację obecną polityczno-gospodarczą, reasumując obawy i życzenia ludności polskiej, wierzącej w korzystny wynik plebiscytu, przyszła jednomyślnie do następującego wniosku:

Akcje plebiscytowa pokierować mogą w myśl zadań społeczeństwa polskiego i ludności plebiscytowej jedynie ludzie znający dokładnie stosunki na obszarach, objętych plebiscytem.

W myśl woli ludności, reprezentowanej przez Rady Ludowe, uważano za jedynie wskazane, ażeby Rady Ludowe oznaczyły z łona swego ludzi, obdarzonych zaufaniem ogółu przez wybór do Rad Ludowych, jako odpowiedzialnych za przeprowadzenie plebiscytu.

Wybrano następujące osoby :

Stan. Nowakowski, jako członek dotychczasowego wykonawczego Komitetu i członek Olsztyńskiej Rady Ludowej.

Helena Sierakowska z Waplewa, jako przewodnicząca Rady Ludowej sztumsko-malborskiej.

Bolesław Wolski z Biskupca, jako przewodniczący Rady Ludowej suskiej.

Tadeusz Odrowski z Kwidzyńskiej Rady Ludowej, jako-prezes tejże.

Ks.Dr. B i l i t e w s k i z Patryk, jako członek Rady Ludowej w Olsztynie.

S c h n a r b a c h, jako przewodniczący Rady Ludowej re - szelskiej.

W. K. P. zastrzega sobie współpracę z wszelkimi osobistościami bez różnicy wyznania politycznego, o ile tylko przysłużyć się mogą i chcą myśli państwowo-twórczej. Współpraca z istniejącymi i tworzącymi się Komitetami w Warszawie, w Poznaniu, w Krakowie i t.d. ma być porozumiewawcza, harmonijna.

Wyżej wymieniony Warmiński Komitet Plebiscytowy obejmuje swoje czynności z dniem 3 grudnia b.r., przejmując pracę dotychczasowego W. K. P. w Warszawie. Kontynuuje on pracę dotąd wdrożoną przez W. K. P. w Warszawie i pozostaje w stałym kontakcie z tą władzą Rządu Polskiego, która przez Rząd wyznaczoną została lub zostanie do kontrolowania akcji plebiscytowej.

W dalszym ciągu deleguje Warmiński Komitet Plebiscytowy delegację do Warszawy, której zadaniem jest likwidować czynności dotychczasowego Komitetu Wykonawczego w Warszawie porozumieć się z interesującymi się plebiscytem, utworzyć ekpozyturę w Warszawie i unormować stosunki pracy tak, ażeby raz wreszcie bez przeszkód kroczyła naprzód i rozwijała się prawidłowo.

--- ooo ---

MINISTERSTWO WOJSK POLSKICH
ADJUTANTURA GENERALNA
WARSZAWA

2018/15 dnia 18/11 1919 r.
1. red. Wyd. 1.

PIŁSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
NEW YORK